

KOMPLETTERING AV DISPENSANSÖKAN FRÅN NATURRESERVATSFÖRESKRIFTER FÖR SÄKERHETSÅTGÄRDER FÖR BERG (DNR 521-16326-2018)

Bakgrund

Länsstyrelsen i Västra Götalands Län har 2018-06-12 i mail till Fastighetskontoret i Göteborgs Stad efterfrågat kompletterande uppgifter till den dispensansökan från naturreservatsföreskrifter som Fastighetskontoret lämnat in. Länsstyrelsen skriver:

I den fördjupade artinventeringen som genomfördes under programskedet (Naturcentrum 2015) identifierades områden som var lämpliga övervintringsplatser respektive lämpliga sommarhabitat för den skyddade arten hasselsnok som förekommer i Änggårdsbergen. Minst ett område som enligt ansökan behöver åtgärdas ser vid en jämförelse mellan kartmaterialet i ansökan om figur 5 i MKB till detaljplaneförslaget ut att vara beläget inom område som pekats ut som lämpligt sommarhabitat för hasselsnok i den fördjupade artinventeringen. Hasselsnok utnyttjar bl.a. håligheter mellan stenblock som livsmiljö. Hasselsnok är skyddad enligt 4 § artskyddsförordningen, vilket innebär att dess livsmiljöer är skyddade. Komplettering krävs för att avgöra om en eventuell reservatsdispens kan behöva förenas med villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att undvika att förbuden enligt artskyddsförordningen aktualiseras.

Fastighetskontoret gör genom sin upphandlade konsult WSP Sverige AB följande komplettering:

I samband med detaljplaneutveckling i nordöstra Högsbo utförde WSP Sverige AB under våren 2018 en bergsteknisk besiktning av ett naturområde i utkanten av Änggårdsbergens naturreservat. Sammanlagt har 13 bergförstärkande åtgärder föreslagits i området. Syftet med de föreslagna åtgärderna är att på olika sätt förebygga potentiella ras. Naturcentrum AB genomförde en fördjupad artinventering 2015 och identifierade åtta delområden som är potentiellt lämpliga sommarhabitat för hasselsnoken samt sju lämpliga övervintringsplatser (Figur 1). Sommarhabitatet består av igenväxande ljunghedshällmarker och glesa hällmarkstallskogar som är vanligt förekommande i Änggårdsbergen. Övervintringsplatserna består av blockrika rasbrantsmiljöer med lövskog i väst- och sydvända lägen.

Som Länsstyrelsen uppger i sin begäran om komplettering finns tre av de åtgärdsområden som identifierats i den bergstekniska besiktningen inom ett av de utpekade sommarhabitatet (Figur 2). För att utreda vilken eventuell påverkan dessa åtgärder har på hasselsnoken är därför två frågor viktiga att tas i beaktande:

- 1) Vilken permanent påverkan har dessa åtgärder på hasselsnokshabitatet?
och
- 2) På vilket sätt kan själva utförandet av åtgärderna innebära en störning för hasselsnoken?

För att utreda detta har en av Sveriges ledande reptilexperter, professor Claes Andrén, konsulterats. Claes Andrén har tidigare varit vetenskaplig ledare för Nordens Ark, varit med och byggt upp Universeum och arbetat som lärare och forskare vid Göteborgs Universitet.

WSP Environmental Sverige
402 51 Göteborg
Besök: Ullevigatan 19

T: +46 10 7225000
WSP Sverige AB
Org. nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

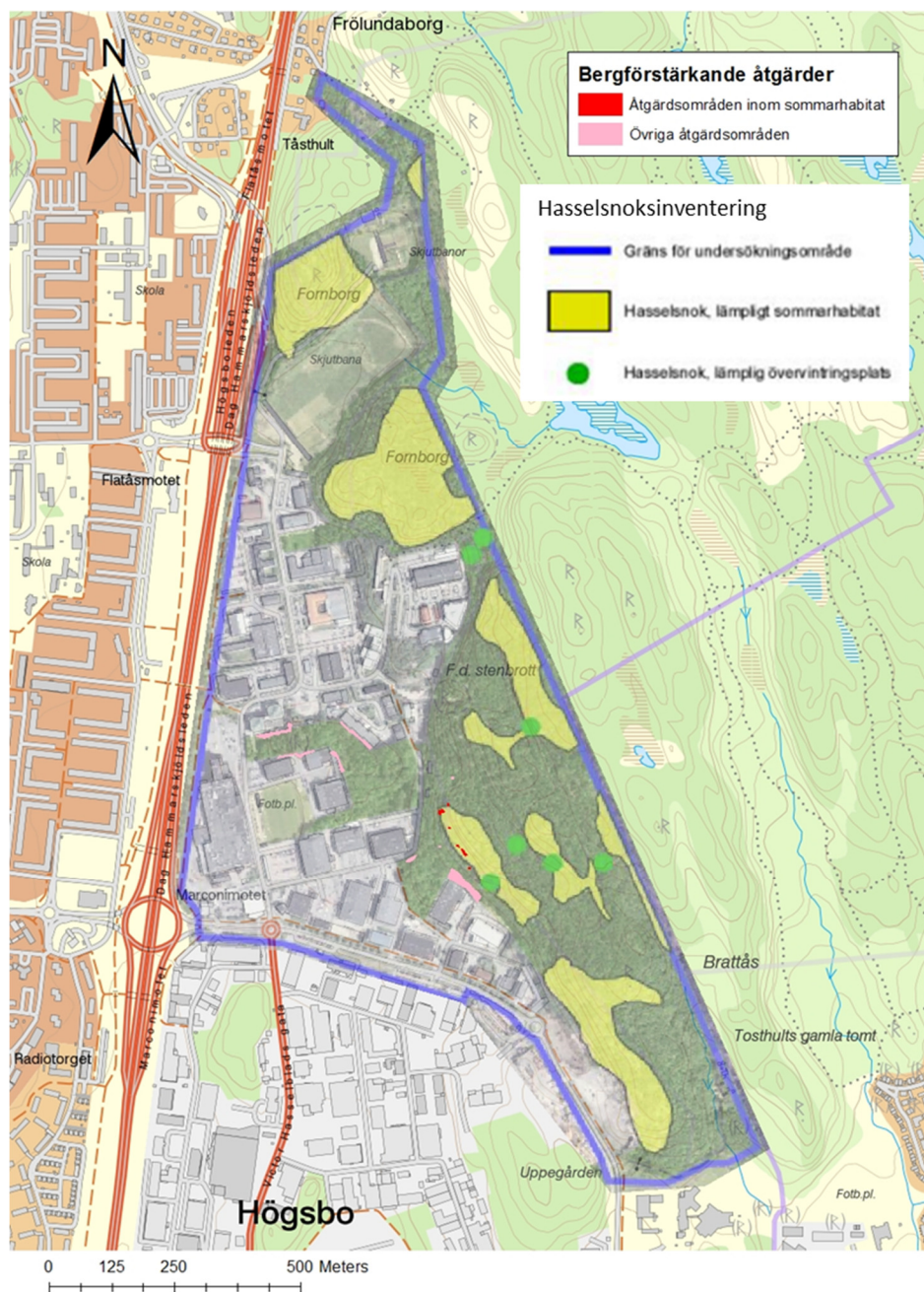
Vad gäller första frågan anses åtgärderna ha väldigt liten fysisk påverkan på habitatet och inte nämnvärt resultera i en försämring av kvaliteten på dessa med avseende på hasselsnokens krav på livsmiljöer. Åtgärderna innefattar att skrota ner större block, att säkra block med bergdubbar och att fästa upp bergförankrade nät. Med andra ord kommer miljöerna finnas kvar i samma utsträckning efter att åtgärderna utförts. Som synes i Figur 1 är det också en mycket liten del av den totala arean av utpekade sommarhabitat som berörs av de bergförstärkande åtgärderna. Åtgärderna som ska utföras inom utpekade sommarhabitat beskrivs närmare under rubriken *Åtgärder inom sommarhabitat* nedan.

Den viktigaste frågan blir då fråga 2; hur arbetet ska utformas så att det innebär en minimal risk för störning för hasselsnoken. Då frågan främst gäller snokarnas sommarhabitat skulle ett alternativ vara att utföra arbetet på vintern då ormarna ligger i vinterdvala. En risk med detta är dock att flera av åtgärdsområdena (Figur 1 och 2) ligger i närheten av en utpekad potentiell övervintringsplats. Därför är det olämpligt att utföra arbetena under våren och hösten då ormarna påbörjar och kommer fram från vinterdvalan. Detta sker någon gång mellan slutet på augusti till början på oktober respektive början på mars till slutet på maj, beroende på temperatur. Detta kan vara en extra känslig period för snokarna eftersom de under en övergångsperiod kan röra sig in och ut från övervintringsplatsen, t.ex. under varma höstdagar. Under vintermånaderna är ormarna sannolikt mindre störningskänsliga men det är trots detta svårt att med säkerhet utesluta att arbetet med borringar och dylikt skulle störa dem. Dessutom behöver det bergstekniska arbetet utföras när temperaturen är minst 3-5 °C vilket kan medföra svårigheter att hitta en tillräckligt långvarig period då väderförhållandena är lämpliga. Arbetet med att fästa upp det största nätet beräknas pågå ca en månad.

Därför kommer åtgärderna istället att utföras under sommaren, mellan slutet på maj och början på augusti. Då bör ormarna vara framme och aktiva. Med allra största sannolikhet kommer de då helt enkelt bara att röra sig bort från området under den tid då arbetet pågår. I Naturcentrums rapport konstateras att stora delar av undersökningsområdet utgörs av lämpliga hasselsnokshabitat och då åtgärderna bara rör den yttersta delen av det totala habitatet har ormarna, ifall de befinner sig i åtgärdsområdet, möjlighet att förflytta sig österut. När arbetet är slutfört kommer de i så fall med stor sannolikhet att återvända, då inga vandringshinder finns inom det totala området.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms åtgärderna ha obetydlig påverkan på hasselsnokens sommarhabitat och kommer därför inte sänka kvaliteten på dessa med avseende på hasselsnokens krav på livsmiljöer. Som synes i Figur 1 är det också en mycket liten del av den totala arean av utpekade sommarhabitat som berörs av de bergförstärkande åtgärderna. För att minimera risken för störning för hasselsnoken vid åtgärdernas utförande kommer arbetet att utföras på sommaren, mellan slutet på maj och början på augusti, då ormarna är aktiva och kan förflytta sig bort från åtgärdsområdet. Detta överensstämmer med den period då hasselsnok, enligt Bilaga 2 till Naturvårdsverkets Handbok för artskyddsförordningen (2009:2), inte är känslig för störning. Ormarna bedöms förflytta sig bort självmant när arbetena påbörjas utan att extra försiktighetsåtgärder behöver vidtas. Entreprenören kommer att informeras om att det är viktigt att undvika stora maskiner inom sommarhabitatet i största möjliga mån, för att minimera påverkan på terrängen. Eftersom arbetet ska utföras i den yttersta utkanten av habitatet bör dock detta inte vara ett problem.

Figur 1. Karta över den del av Änggårdsberget där fördjupade artinventeringar utförts.

Figur 2. Karta över det område där bergförstärkande åtgärder behöver utföras inom potentiellt sommarhabitat. Inom sommarhabitatet finns också en lämplig övervintringsplats (grön punkt).

Åtgärder inom sommarhabitat

Åtgärdsområde 7

Åtgärdsområde 7 består av en naturlig slänt med potentiellt lösa block. Flera block stödjer varandra och risk för större ras föreligger om något låsblock rasar ut. Därför behöver blocken säkras med bergdubbar och genom att man spänner upp ett vajerförstärkt nät. Detta bedöms inte försämra habitatkvaliteten eftersom blockterrängen, med för hasselsnoken viktiga skrevor och gömställen, kommer att finnas kvar efter åtgärden. En viss rensning av rotsprängande vegetation behöver också utföras men detta bedöms ha liten påverkan på habitatet som helhet eftersom det är framförallt klippskrevor och markvegetation som hasselsnoken utnyttjar. För att minimera påverkan på terrängen bör nätet i största möjliga mån transporteras upp till åtgärdsområdet utan tunga maskiner.

Åtgärdsområde 8

I åtgärdsområde 8 finns ett löst block som hålls på plats enbart genom stöd längs en mindre del av blockets undersida. Blocket ger i sin tur stöd åt två andra block och behöver skrotas ner medan området nedanför är avspärrat för att undvika ett senare ras. Ifall det visar sig att det främre blocket inte går att skrota ner bedöms stödet vara tillräckligt bra och blocken kan då lämnas kvar. Denna åtgärd bedöms inte vara destruktiv för hasselsnokhabitatet eftersom skrevor och gömställen kommer finnas kvar i samma omfattning efteråt. Själva arbetet utförs med repteknik, vilket innebär att man jobbar manuellt med handhållna bormaskiner och därmed minimerar påverkan på terrängen.

Åtgärdsområde 9

Åtgärdsområde 9 består av en limpa med potentiellt lösa block längs naturlig slänt inom naturreservatet. I vardera ändan av denna ska bergssäkring utföras genom montering av bergförankrat vajerförstärkt bergnät. Precis som i föregående områden bedöms inte åtgärden resultera i att de kvalitéer som gör habitatet gynnsamt för hasselsnoken försämrats. För att minimera påverkan på terrängen bör nätet transporteras upp till åtgärdsområdet utan att tunga maskiner används inom sommarhabitatet.

Göteborg 2018-10-26

WSP Sverige AB

Tage Vowles